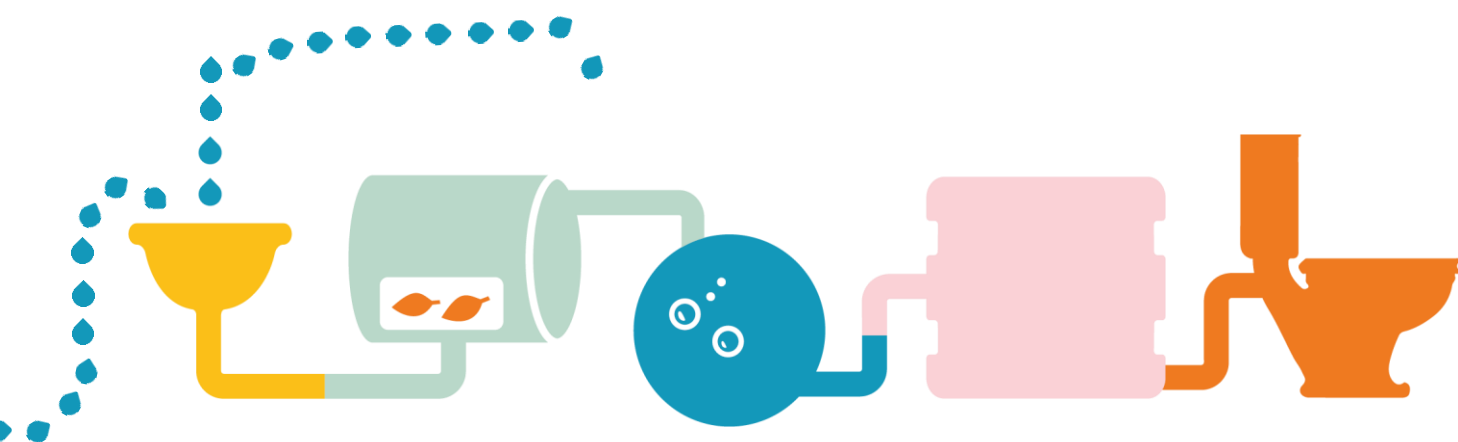
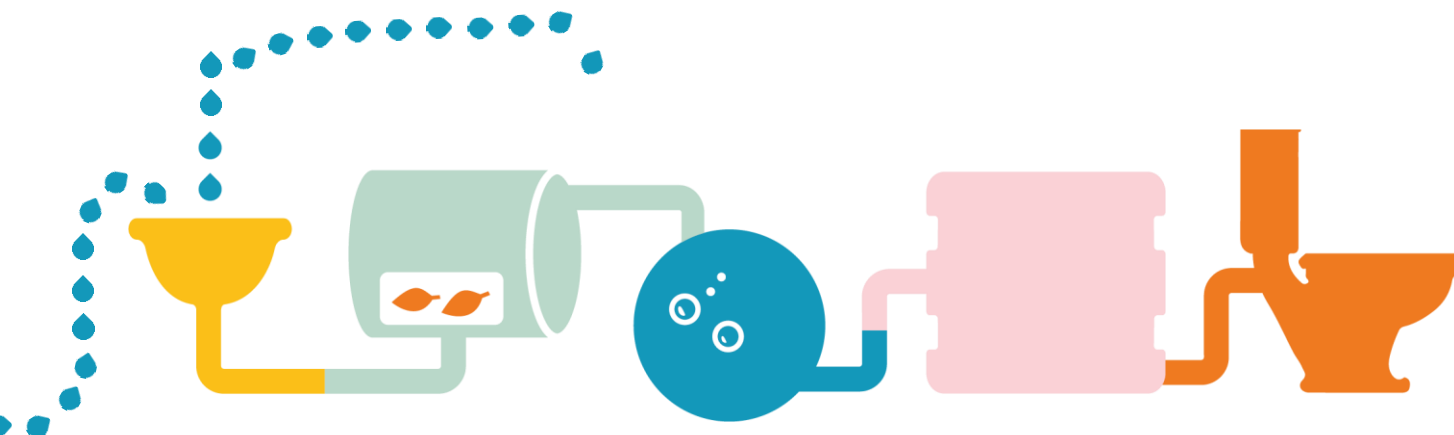

Policy brief REWAISE: Lärdomar för en mer cirkulär och resilient vattenanvändning

This project has received funding from the European Union's Horizon 2020 research and innovation program under grant agreement No 869496

Policy brief REWAISE: Lärdomar för en mer cirkulär och resilient vattenanvändning

Sverige behöver ställa om till en mer resurseffektiv och cirkulär vattenanvändning. Tekniken finns, men används i begränsad omfattning på grund av otydliga ansvarsförhållanden, brist på incitament och styrmedel samt regelverk som inte är anpassade för cirkulära flöden. Positionsöflyttningen är inte teknisk – den är systemisk och behöver gå från infrastruktur till samhällssystem, från vatten som självklar resurs till strategisk samhällsfråga och från projekt till permanent omställning.

Ökande vattenstress och låg grad av cirkularitet

Vattenfrågan blir allt mer akut till följd av klimatförändringar, låga grundvattennivåer och ökad belastning på befintliga system. I Skåne är grundvattennivåerna historiskt låga sommaren 2026. Samtidigt används dricksvatten i många fall där det inte är nödvändigt att vattnet håller dricksvattenkvalitet, vilket innebär en låg resurseffektivitet i vattenanvändningen.

Vad visar REWAISE?

Sedan 2020 har projektet REWAISE, med testbäddar i Malmö och Lund, arbetat med att minska användningen av dricksvatten och utveckla lösningar för återanvändning av vatten. Erfarenheter från REWAISE visar att tydligare nationella riktlinjer, incitament och samordning behövs för att möjliggöra omställningen.

Projektet visar att:

- Tekniska lösningar för vattenbesparing och återanvändning finns redan idag.
- Även enkla och beprövade lösningar har potential att ge stor effekt.
- Juridik och regelverk är en avgörande möjliggörare – och ett tydligt hinder.
- Det finns ingen universallösning – olika aktörer har olika drivkrafter.
- Acceptansen för vattenåteranvändning finns – men inte beteendeförändringen som behövs.

Förslag till åtgärder

REWAISE har bidragit med praktisk kunskap om var juridiska gränser går och visat behovet av tydligare nationella riktlinjer. För att möjliggöra en cirkulär och mer robust vattenanvändning behövs nationella insatser som:

1. Tydliggör regelverk och ansvar

- Ta fram nationella regelverk och kvalitetskriterier för återanvändning av vatten för olika tillämpningsområden. Det gäller alla användningsområden där vatten inte ska användas som dricksvatten.
- Ta fram nationella regelverk för användning av näringsämnen ur urin för stadsodling.

2. Inför styrmedel och incitament

- Skapa ekonomiska och organisatoriska incitament för fastighetsägare och andra aktörer att investera i cirkulära lösningar.
- Utveckla prissättnings- och debiteringsmodeller som främjar beteendeförändring, både genom lägre användning och återanvändning av vatten.
- Utveckla tvingande regelverk för fastighetsägare att återbruka vatten, till exempel vid ny- och ombyggnation.
- Utveckla regelverk för fastighetsägare att återbruka näringsämnen från avlopp, till exempel vid ny- och ombyggnation.

3. Stärk samverkan och genomförande

- Främja samverkan mellan kommuner, VA-aktörer, fastighetsägare/byggherrar, forskning och näringsliv.

Resiliens och beredskap som drivkraft

Klimatförändringar och ökad sårbarhet gör vattenfrågan till en fråga om samhällsberedskap och resiliens. Lokala och cirkulära lösningar kan minska belastningen på dricksvattensystem och stärka robustheten vid torka eller störningar. REWAISE visar att vattenåtervinning inte bara handlar om hållbarhet, utan också om framtida försörjningstrygghet.

Förändringsfönstret står öppet

Sverige behöver skapa förutsättningar för att skala upp cirkulär vattenanvändning – inte för att tekniken saknas, utan för att dagens system bromsar utvecklingen. Genom regelverk, tydligare ansvarsfördelning och ekonomiska incitament kan befintliga lösningar få genomslag. Det stärker både resurseffektivitet och beredskap.

Om projektet REWAISE

Denna policy brief är framtagen baserat på lärdomar från projektet REWAISE. Projektet har mellan 2020 och 2026 arbetat med att minska användningen av dricksvatten och använda vatten på ett smartare och effektivare sätt. REWAISE är ett innovationsprojekt som fått stöd genom ramprogrammet Horisont2020.

Syftet med den svenska delen av projektet är att undersöka hur vattenanvändningen kan förbättras med exempel från stadsutvecklingsprocessen i Sege Park och Brunnshög. Det gör vi genom nya lösningar som fokuserar på att skörda och återanvända dagvatten, lokala kretslopp med näring från urinsorterande toaletter samt digitala metoder.

REWAISE är ett samarbete mellan aktörer och vattenföretag från bland annat Spanien, Storbritannien och Sverige. Det svenska partnerskapet består av VA SYD, Lunds universitet, Malmö stad, Lunds kommun, MKB, Parkering Malmö, WIN Water, Sweden Water Research och SLU Uppsala. VA SYD samordnar det svenska partnerskapet.

Här kan du läsa mer om projektet

Lärdomar och policy brief

Denna policy brief har satts samman för projektet REWAISE av:

- Helena Tsiparis, Sweden Water Research
- Linnea Lundstedt Uppsäll, Malmö stad
- Nina Steiner, Sweden Water Research
- Anna Kristiansson, VA SYD

Länktips och referenser för mer läsning

- REWAISE svensk projektwebb:
<https://rewise.vasyd.se/>
- REWAISE internationella webbplats:
<http://rewise.eu/>

Kontakt

Har du frågor är du välkommen att kontakta oss via mail på rewise@vasyd.se. Du hittar mer information om projektet REWAISE på <https://rewise.vasyd.se/>.

This project has received funding from the European Union's Horizon 2020 research and innovation program under grant agreement No 869496